ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1946

Vyhlásené: 31.12.1946 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

255.

Zákon

ze dne 19. prosince 1946,

o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

(1) Účastníkem národního boje za osvobození je

1. kdo v letech 1939 až 1945
   a) byl příslušníkem československé armády v zahraničí nebo v ní konal vojenskou službu za podmínek uvedených v § 2, odst. 1, č. 2,
   b) konal vojenskou službu ve spojenecké armádě,
   c) byl příslušníkem první československé armády na Slovensku,
   d) byl československým partyzánem (§ 1 zákona ze dne 14. února 1946, č. 34 Sb., jímž se vymezuje pojem „československého partyzána“),
   e) zúčastnil se aspoň 3 měsíce soustavnou činností zahraničního nebo domácího hnutí, směřujícího přímo k osvobození republiky Československé, nebo Slovenského národního povstání třeba po dobu kratší takovým způsobem, že tato činnost přivodila nebo byla prokazatelně způsobilá přivodit jemu nebo jeho rodině újmu na životě, osobní svobodě nebo zdraví,
   f) zúčastnil se povstání v květnu 1945, při čemž za bojů padl nebo byl těžce raněn nebo utrpěl těžkou poruchu zdraví,
   g) byl československým politickým vězněm,
2. kdo byl československým dobrovolníkem ve Španělsku v letech 1936 až 1939.

(2) Stejně jako účastníci národního boje za osvobození se posuzují příslušníci stráže obrany státu zřízené vládním nařízením ze dne 23. října 1938, č. 270 Sb., o stráži obrany státu, kteří v roce 1938 v souvislosti s bojem proti nepřátelské protistátní činnosti v pohraničí utrpěli újmu na životě, osobní svobodě nebo zdraví.

(3) Vlastnosti osob uvedených v odstavcích 1 a 2 nemůže nabýt, i když splňuje podmínky těchto odstavců,

a) kdo konal službu v nepřátelské armádě, nebo zúčastnil se jinak nepřátelského válečného podnikání proti spojencům, vyjímajíc službu v armádě tzv. Slovenského státu do 29. srpna 1944; v případech zvláštního zřetele hodných může ministr národní obrany povolit výjimku z tohoto ustanovení,

b) kdo byl na vedoucím místě Národní odborové ústředny zaměstnanecké, Ústředí veřejných zaměstnanců, Svazu zemědělství a lesnictví nebo Hlinkovy slovenské ľudové strany, nevyužíval-li tohoto místa k činnosti zvláště významné v národním boji za osvobození, nebo kdo byl dobrovolně členem Svazu pro spolupráci s Němci, Českého svazu válečníků, Rodobrany, Vlajky, České ligy proti bolševismu, Německo-české společnosti, Kuratoria pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, Hlinkovy gardy, Německo-slovenské společnosti, Hlinkovy mládeže nebo jiných fašistických organizací podobné povahy, jejichž účelem bylo šířit nacistickou ideologii a udržovat mocenské postavení Němců a Maďarů,

c) kdo byl okupanty nebo jejich pomahači pověřen vedoucím místem ve veřejných službách, leč že využíval tohoto místa k činnosti zvláště významné v národním boji za osvobození, nebo šlo o funkce zastávané v armádě tzv. Slovenského státu do 29. srpna 1944,

d) kdo zaujímal vedoucí místo ve válečném průmyslu, pracujícím pro německou nebo maďarskou armádu, nebo prováděl opevňovací práce pro Němce nebo Maďary, aniž byl k uvedeným činnostem donucen a nemohl se jim vyhnout, nebo kdo se obohatil v souvislosti s poměry v době nesvobody,

e) kdo přímo nebo nepřímo, i když nebyl členem některé organizace uvedené pod písm. b), vyvinul jakoukoli činnost proti slovenskému národnímu povstání, nebo o své újmě činy nebo slovy podporoval nebo obhajoval režim nacistů, fašistů, zrádců a kolaborantů, nebo se projevil jako osoba protidemokratická nebo protilidová nebo státně nebo národně nespolehlivá,

f) kdo je německé nebo maďarské národnosti, leč že se nikdy neprovinil proti národu českému a slovenskému nebo proti samostatnosti republiky Československé a zúčastnil se dobrovolně národního boje za osvobození, způsobem uvedeným v § 1, odst. 1, č. 1, písm. a), d), e) a g).

(4) Ustanovení odstavce 1, č. 1, písm. b) až g), č. 2 a odstavce 2 vztahuje se pouze na československé státní občany.

§ 2.

(1) Podle tohoto zákona je

1. příslušníkem československé armády v zahraničí, t.j. československých vojenských jednotek zřízených v letech 1939 až 1945 mimo území republiky Československé: kdo dobrovolně vstoupil do této armády nejpozději dne 6. října 1944,

   a) učinil-li tak při první příležitosti vyjímajíc případy, kdy ke vstupu došlo do 31. prosince 1941 nebo zúčastnil se bojů v polním útvaru nebo byl v souvislosti s výkonem vojenské služby usmrcen nebo těžce raněn, a

   b) neopustil-li službu v této armádě, leč následkem demobilizace nebo po superarbitračním řízení nebo podle rozhodnutí orgánů československého zřízení v zahraničí uvolněním pro některý jiný jeho obor, avšak byl-li takto uvolněn jen tehdy, konal-li činnou službu alespoň šest měsíců nebo zúčastnil-li se bojů v polním útvaru,

2. osobou, která konala vojenskou službu v československé armádě v zahraničí podle tohoto ustanovení: kdo vstoupil do této armády po 6. říjnu 1944, učinil-li tak při první příležitosti a mimo to zúčastnil-li se bojů v polním útvaru nebo byl v souvislosti s výkonem vojenské služby usmrcen nebo těžce raněn a neopustil službu v této armádě, leč následkem demobilizace nebo po superarbitračním řízení,

3. osobou, která konala vojenskou službu ve spojenecké armádě: kdo vstoupil do této armády před 5. květnem 1945 dobrovolně, nemohl-li sloužit v československé armádě v zahraničí z důvodů na jeho vůli nezávislých nebo projevily-li příslušné československé orgány souhlas s jeho vstupem do spojenecké armády a jsou-li u něho splněny - vyjímajíc příslušnost k československé armádě v zahraničí - obdobně podmínky uvedené pod č. 1, písm. a) a b),

4. příslušníkem první československé armády na Slovensku: kdo v ní nastoupil činnou službu nejpozději dne 28. října 1944 a setrval v boji nebo v činném odporu proti okupantům až do osvobození, leč že

   a) v souvislosti s výkonem služby přišel o život nebo pro zranění nemohl pokračovat v boji, nebo

   b) upadl v boji do zajetí, nebo

   c) nastoupil činnou službu v prvním československém armádním sboru z SSSR při první příležitosti a zúčastnil se bojů v polním útvaru,

5. československým politickým vězněm: kdo byl v době mezi 15. březnem 1939 a 4. květnem 1945 omezen na osobní svobodě vězněním, internováním, odvlečením nebo jinak pro protifašistickou bojovou nebo politickou činnost směřující přímo proti nacistickým nebo fašistickým okupantům, jejich pomahačům nebo zrádcům národa českého nebo slovenského nebo z důvodů persekuce politické, národní, rasové nebo náboženské, trvalo-li omezení osobní svobody alespoň 3 měsíce, nebo sice dobu kratší, utrpěl-li však újmu na zdraví nebo na těle vážnějšího rázu nebo zemřel následkem omezení osobní svobody,

6. československým dobrovolníkem ve Španělsku: kdo se v době mezi 19. červencem 1936 a 28. březnem 1939 ve Španělsku zúčastnil války proti fašismu jako dobrovolník španělské republikánské lidové armády (mezinárodních brigád).

(2) Za vstup do útvarů uvedených v § 1, odst. 1, č. 1, písm. a) až c), do partyzánské jednotky, jakož i do španělské republikánské lidové armády (mezinárodních brigád) se považují jednání podle § 15, č. 1, písm. a) až d) a h).

§ 3.

(1) Účastníkům národního boje za osvobození se vyhrazují jednou polovinou místa ve službě

a) státu, svazků územní samosprávy a všech ostatních veřejnoprávních korporací a nadací,

b) ústavů, podniků, fondů a zařízení, které náležejí subjektům uvedeným pod písm. a) nebo jsou jimi spravovány,

c) národních podniků, zřízených podle § 12 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, nebo podle § 8 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 101 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, a národních podniků vzniklých podle ustanovení dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 102 Sb., o znárodnění akciových bank, nebo podle dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 103 Sb., o znárodnění soukromých pojišťoven,

d) podniků, u nichž jsou subjekty uvedené pod písm. a) převážnou měrou podílníkem, nebo které jsou jimi zaručeny, nebo které jsou převážně závislé na podporách z veřejných prostředků (subvencích, výhodách).

(2) Každé liché místo uprázdněné ode dne počátku účinnosti tohoto zákona je místo vyhrazené.

(3) Výhrada služebních míst se nevztahuje na místa,

a) která se podle zákonných ustanovení doplňují výhradně ze zaměstnanců nižších kategorií,

b) která se obsazují povýšením z nižší platové stupnice (z nižší stupnice funkčního služného nebo ze skupiny míst bez funkčního služného).

(4) Ustanovením předchozích odstavců se nemění opatření o Němcích a Maďarech ve veřejných službách.

§ 4.

Účastníci národního boje za osvobození mají přednostní právo

a) na umístění v organizacích řízeného hospodářství, v soukromých podnicích sloužících veřejné dopravě a v závodech nebo podnicích družstevních nebo soukromých, pověřených převážně státními nebo jinými veřejnými dodávkami,

b) na opětné umístění v soukromém podniku, v němž byl účastník národního boje za osvobození zaměstnán bezprostředně před svou účastí v národním boji za osvobození,

c) na udělení živnostenských oprávnění (povolení licencí) a na povolení výdělečných podniků jiného druhu, jakož i na připuštění k výkonům svobodných povolání před všemi stejně kvalifikovanými uchazeči,

d) v přídělovém řízení na přidělení v den účinnosti tohoto zákona volného nebo později uvolněného zemědělského majetku, živnostenských podniků, jakož i jiného nemovitého i movitého nepřátelského majetku konfiskovaného podle příslušných zákonných předpisů o konfiskaci nepřátelského majetku, jakož i na nájem (pacht) takového majetku,

e) na ustanovení národními správci nad majetkem uvedeným za písm. d),

f) na přijetí do škol a kursů, kde je přijímání žáků omezeno, před všemi stejně kvalifikovanými uchazeči (uchazeči stejného pořadí),

g) při udělování podpor z nadací a fondů za všeobecných podmínek nadace nebo fondu.

§ 5.

Ministerstvo školství a osvěty poskytne účastníkům národního boje za osvobození mimořádné úlevy při přijímání a při studiu na všech učilištích v jeho oboru působnosti, zejména se zřetelem k druhu a délce dřívějšího vzdělání (zaměstnání) účastníkova, nejvýše však v tom rozsahu, aby poskytnutými úlevami nebylo znemožněno dosažení učebního cíle.

§ 6.

(1) Práva účastníka národního boje za osvobození, jenž padl, zemřel nebo zemře, uvedená v §§ 3 a 4, přecházejí

a) na manžela nebo manželku, děti manželské i nemanželské a osvojence, druha nebo družku,

b) na rodiče,

c) na sourozence.

(2) Podmínkou je, aby osoba, na kterou práva přecházejí, byla státně a národně spolehlivá a ze zákonného nebo mravního nároku svou výživou převážně odkázána na účastníka národního boje za osvobození. Výjimku, pokud jde o národní spolehlivost, může povolit ze závažných důvodů ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem vnitra.

(3) Práva přecházejí vždy jen na jedinou osobu v pořadí, jak jsou vyjmenovány za písm. a) až c) a uvnitř tohoto pořadí mezi dětmi a osvojenci, rodiči a sourozenci vždy v pořadí od nejstaršího.

§ 7.

(1) Nemůže-li účastník národního boje za osvobození úspěšně uplatnit některé z práv podle §§ 3 a 4 pro svou invaliditu, která je alespoň částečně v příčinné souvislosti s jeho účastí v národním boji za osvobození, platí ustanovení předchozího paragrafu obdobně pro osoby tam uvedené.

(2) Tytéž osoby mohou za nezvěstné účastníky národního boje za osvobození prozatím uplatnit práva, příslušející takovým účastníkům podle §§ 3 a 4.

§ 8.

(1) Práva podle tohoto zákona může uplatnit jen osoba, které bude vydáno osvědčení o účasti na národním boji za osvobození.

(2) Toto osvědčení obsahující údaje o osobě, způsobu její účasti na národním boji za osvobození a právech, k jichž uplatnění je oprávněna, vydá v jediném vyhotovení oprávněné osobě na její žádost ministerstvo národní obrany; u účastníků zahraničního boje za osvobození stane se tak, je-li třeba, v dohodě s ministerstvem zahraničních věcí, a u účastníků domácího boje za osvobození v dohodě s ministerstvem vnitra.

§ 9.

(1) Účastníci národního boje za osvobození budou umístěni na místa uvedená v §§ 3 a 4, písm. a) a b) zásadně podle svého předběžného všeobecného a odborného vzdělání nebo podle jiné způsobilosti, vyhovují-li všeobecným i zvláštním podmínkám pro propůjčení služebního místa příslušné kategorie, nebo vůbec místa podle ustanovení §§ 3 a 4, písm. a) a b) tohoto zákona, s výjimkou úlev, plynoucích z jeho ustanovení.

(2) Pro místa IV. služební třídy a jiná služební místa s předepsaným vyšším předběžným vzděláním, než podává obecná škola, stačí i přijímací zkouška ze znalosti čtení, psaní a počtů v rozsahu učiva předepsaného pro obecnou školu.

(3) Odborná zkouška vykonaná účastníkem národního boje za osvobození v československé armádě nebo v jiné službě nahrazuje obsahem jí odpovídající odbornou zkoušku v novém služebním poměru. Pokud taková zkouška neodpovídá svým obsahem plně odborné zkoušce předepsané v novém služebním poměru, podrobí se umístěná osoba po předepsané praxi zkoušce doplňující, jejíž rozsah určí příslušný ústřední úřad v dohodě s ministerstvem vnitra a ministerstvem národní obrany.

(4) Věková omezení pro nastoupení některého z vyhrazených míst neplatí pro účastníky národního boje za osvobození.

§ 10.

(1) Pro nastoupení povolání (zaměstnání) podle § 4, písm. c), d) a e) se doba výcviku (zaměstnání, činnosti) potřebná podle zákonných předpisů pro podání průkazu způsobilosti nebo pro udělení dispense od předložení průkazu způsobilosti nebo pro podání průkazu věcných znalostí k nastoupení živnosti zkracuje, a to

a) při živnostech, u nichž doba výcviku je pevně stanovena zákonnými předpisy, na dobu rovnající se alespoň polovině doby předepsané pro nabytí průkazu způsobilosti,

b) při živnostech, u nichž je zákonnými předpisy doba výcviku stanovena v určitých časových mezích, na dobu rovnající se alespoň polovině nejnižší časové hranice výcviku,

c) při živnostech, u nichž doba výcviku plně stanovena není, na dobu odpovídající polovině doby výcviku obvykle požadované.

(2) Výcvik (zaměstnání, činnost) v příbuzné živnosti, jakož i praxe ve vojenských dílnách a kursech nebo obdobná činnost u vojenských útvarů vůbec, pokládají se za rovnocenné výcviku v příslušné živnosti.

(3) Nepodá-li uchazeč o živnostenské oprávnění průkaz alespoň o dvouletém učení, může příslušný živnostenský úřad požadovat kromě dokladů o výcviku (zaměstnání, činnosti) předložení průkazu o úspěšném absolvování kursů nebo o úspěšném složení zvláštní zkoušky. Podrobnosti o

kursu a zkoušce stanoví věcně příslušný ministr v dohodě s ministrem národní obrany vyhláškou v Úředním listě.

(4) Úlevy podle předchozích odstavců se neposkytují:

1. pro koncesované živnosti stavební,
2. pro živnosti na výrobu jedů a přípravu látek a preparátů, které jsou určeny, aby jich bylo užito na léky, jakož i prodej obojích věcí, pokud to není výlučně vyhrazeno lékárníkům,
3. pro živnost elektrotechnickou,
4. pro živnosti na zařizování plynovodů, osvětlovacích zařízení a vodovodů,
5. pro živnost hubení škodlivého živočišstva kyanovodíkem, ethylenoxydem a chlorpikrinem,
6. pro živnost zubotechnickou.

(5) V případech zvláštního zřetele hodných může ministerstvo průmyslu nebo ministerstvo vnitřního obchodu prominout účastníkům národního boje za osvobození, kteří nevyhovují podmínkám odstavce 1, podání živnostenského průkazu způsobilosti.

§ 11.

(1) Služební místa uvedená v § 3 se vyhrazují a přednostní právo podle § 4 vzniká dnem, kdy tento zákon nabývá účinnosti.

(2) Účastníci národního boje za osvobození podávají žádosti o umístění a jiné zaopatření podle tohoto zákona zásadně přímo subjektům příslušným k propůjčení míst uvedených v §§ 3 a 4 a v opise vždy též ministerstvu národní obrany.

(3) Ministerstvo národní obrany vede evidenci žádostí, a je-li třeba, za součinnosti ministerstva sociální péče projedná s propůjčovatelem místa (s jeho nadřízeným nebo dozorčím úřadem) vyskytnuvší se námitky nebo překážky propůjčení místa.

(4) Ministerstvo národní obrany doporučí propůjčovatelům míst vhodné žádosti na místa, která se teprve uvolní.

(5) Orgány příslušné k propůjčení míst podle §§ 3 a 4, kterým nedojdou žádosti vhodných uchazečů - účastníků národního boje za osvobození -, oznámí vždy ministerstvu národní obrany jednotlivé druhy a počet uvolněných míst, popřípadě jde-li o subjekty příslušné k propůjčení míst podle § 4, písm. a) a d), též možnosti a místa nových takových povolání a stanoví nejméně čtrnáctidenní lhůtu k předložení žádosti. Zároveň s oznámením podle tohoto odstavce postoupí ministerstvu národní obrany došlé žádosti nevyhovujících uchazečů o umístění.

(6) Propůjčí-li příslušný orgán uvolněné místo žádajícímu účastníku národního boje za osvobození, oznámí to ministerstvu národní obrany.

(7) Orgány příslušné k propůjčení míst jsou účastníkům národního boje za osvobození povinny oznámit písemně důvody, pro které nebylo jejich žádosti o propůjčení místa vyhověno.

(8) Orgány uvedené v předchozím odstavci oznámí ministerstvu národní obrany vždy po uplynutí každého kalendářního čtvrtletí počet uvolněných míst a způsob jejich propůjčení.

(9) Ministerstvo národní obrany určí v dohodě s ministerstvem vnitra podle průběhu umísťování konečnou lhůtu, do které bude lze žádostmi o umístění uplatňovat práva z tohoto zákona.

(10) Výhrada služebních míst podle § 3 má přednostní pořadí před výhradou služebních míst podle § 2 zákona ze dne 8. dubna 1927, č. 54 Sb., o umísťování déle sloužících poddůstojníků, ve

znění zákona ze dne 18. května 1938, č. 118 Sb., jímž se mění a doplňuje zákon o umísťování déle sloužících poddůstojníků.

§ 12.

Opatření, kterým byla v rozporu s ustanoveními tohoto zákona porušena oprávnění podle §§ 3 a 4, zruší příslušný ústřední úřad na návrh ministerstva národní obrany, podaný do tří měsíců ode dne pravoplatnosti takového opatření.

§ 13.

(1) Účastník národního boje za osvobození, kterému bylo propůjčeno místo ve státní nebo jiné veřejné službě, je povinen nastoupit je do čtrnácti dnů po doručení ustanovovacího (přijímacího) dekretu; dekret pozbývá platnosti, nebylo-li nenastoupení ve lhůtě dalších třiceti dnů důležitými důvody ospravedlněno.

(2) Příslušný orgán může zrušit udělení živnostenského oprávnění, přidělení živnostenského podniku nebo zemědělského majetku nebo ustanovení národním správcem, jestliže takto umístěný účastník národního boje za osvobození do lhůty mu určené, nikoli však kratší jednoho měsíce, nepřevezme bez důležitých důvodů živnostenskou provozovnu, neučiní přípravy k zahájení živnosti, neujme se národní správy svěřeného majetku nebo nepřevezme přidělenou půdu.

(3) Účastník národního boje za osvobození, který nenastoupil na služební místo, nepřevzal živnost, zemědělský nebo jiný majetek podle ustanovení tohoto zákona bez závažných věcných důvodů, pozbývá nároků na jiné přednostní umístění nebo zaopatření.

(4) Práva podle tohoto zákona zanikají též prvním umístěním na služební místo vyhrazené podle § 3 anebo prvním úspěšným uplatněním přednostního práva podle § 4.

(5) Zánik práv a nároků, k němuž došlo podle odstavců 3 a 4, vysloví ministerstvo národní obrany po slyšení činitele příslušného k propůjčení místa, při čemž vyznačí tento zánik a jeho důvod na osvědčení podle § 8, jakož i v příslušné evidenci. Ministerstvo národní obrany může výjimečně v případech zvláštního zřetele hodných upustit od vyslovení takového zániku práv a nároků.

§ 14.

Subjekty uvedené v §§ 3 a 4 nejsou výjimečně zavázány propůjčit místa podle ustanovení tohoto zákona,

a) nedojde-li propůjčovateli místa ve lhůtě stanovené podle § 11, odst. 5, návrh ministerstva národní obrany na umístění se žádostí vhodného účastníka národního boje za osvobození nebo

b) nenastoupí-li umístěný včas podle § 13, odst.1, a je-li v obou případech z důležitého veřejného a služebního zájmu nutno toto služební místo ihned obsadit.

§ 15.

Doba strávená ve vlastnosti účastníka národního boje za osvobození

1. počíná

   a) v československé armádě v zahraničí:
   aa) u osob, které se aktivně a prokazatelně zúčastnily organizace uvedené armády, prvním dnem měsíce, v němž jejich účast na organizačních pracích započala,
   bb) u ostatních osob, které odešly do ciziny, aby bojovaly se zbraní proti nacistickým (fašistickým) okupantům nebo jejich pomahačům, prvním dnem měsíce, v němž překročily hranice republiky Československé, nastoupily-li pak vojenskou službu do dvou měsíců po tomto dni, nebo sice později, ale z důvodů na jejich vůli nezávislých,

cc) byla-li podána přihláška do uvedené armády, dnem přihlášky, nastoupily-li pak osoby, o které jde, službu do dvou měsíců po tomto dni, nebo sice později, ale z důvodů na jejich vůli nezávislých,
dd) jinak dnem skutečného nastoupení činné služby,

b) ve spojenecké armádě, obdobně podle zásad pod písm. a),

c) v první československé armádě na Slovensku, jde-li o osoby, které se aktivně a prokazatelně zúčastnily organizace Slovenského národního povstání, prvním dnem měsíce, v němž jejich účast na organizačních pracích započala; jinak dnem skutečného nastoupení činné služby,

d) v partyzánské jednotce: podle § 4, odst. 1, zák. č. 34/1946 Sb.,

e) v případech uvedených v § 1, odst. 1, č. 1, písm. e): dnem, kdy činnost tam uvedená započala,

f) v případech uvedených v § 1, odst. 1, č. 1, písm. f): podle zásad ustanovení pod písm. e),

g) u československých politických vězňů: dnem omezení osobní svobody,

h) ve španělské republikánské lidové armádě (v mezinárodních brigádách) obdobně podle zásad pod písm. a), bb) a dd),

ch) u příslušníků stráže obrany státu: dnem nastoupení služby u jednotek stráže obrany státu, v případech uvedených pod písm. a), b), d), e) však nejdříve dnem 15. března 1939; v případech uvedených pod písm. c) nejdříve dnem 1. ledna 1944; v případech uvedených pod písm. h) nejdříve dnem 19. července 1936;

2. končí v případech uvedených pod písm. a) až e) a g) dnem faktického ukončení činné služby, pokud se týče dnem osvobození (propuštění na svobodu), vždy však nejpozději dnem 5. května 1945; v případech uvedených pod písm. f) dnem ukončení činnosti, nejpozději však dnem 9. května 1945; v případech uvedených pod písm. h) a ch) dnem ukončení činné služby; do doby takto určené se včítá i doba prokázaně nutného léčení následkem nezaviněného zranění (onemocnění), k němuž došlo při výkonu služby (činnosti) nebo v souvislosti s omezením osobní svobody, pokud toto léčení bránilo výkonu zaměstnání, jakož i doba zajetí, které nezakládá skutkovou podstatu trestného činu podle ustanovení II. dílu vojenského trestního zákona ze dne 15. ledna 1855, č. 19 ř. z., popřípadě, které by takovou skutkovou podstatu nezakládalo, kdyby šlo o osoby, na něž by bylo lze užít těchto ustanovení.

§ 16.

(1) Doba strávená ve vlastnosti účastníka národního boje za osvobození se započítává veřejným zaměstnancům (§ 20) jako služební doba skutečně strávená ve veřejných službách jak pro zvýšení služného, tak pro určení služebního stáří (pořadí) a pro délku doby potřebné pro povýšení nebo pro postup do vyššího služebního poměru, jakož i pro nárok na výslužné a jeho výměru, a to

a) v případech uvedených v § 1, odst. 1, č. 1, písm. e) a f) a v odst. 2 jednoduše,

b) v ostatních případech dvojnásobně, popřípadě, jde-li o dobu strávenou ve vlastnosti výkonného letce čs. armády v zahraničí nebo spojenecké armády nebo ve vlastnosti parašutisty shozeného nebo vysazeného v týlu nepřítele, trojnásobně.

(2) Pro československé politické vězně platí ustanovení za b) předchozího odstavce jen tehdy, trvalo-li omezení osobní svobody déle jednoho roku nebo bylo kratší, ale mělo za následek podstatné snížení výdělečné schopnosti nebo byla s ním spojena ztráta života.

(3) Kryje-li se doba účasti v národním boji za osvobození se započitatelnou služební dobou strávenou v poměru veřejného zaměstnance (§ 20), odečte se od doby započitatelné podle odstavců 1, písm. b) a 2, služební doba v poměru veřejného zaměstnance, která se takto kryje.

(4) Pro výměru odpočivných (zaopatřovacích) platů se v případech podle odst. 1, písm. b) započte mimo to ještě jeden rok za každý kalendářní rok, v němž dotčená osoba

a) konala aspoň tři měsíce činnou službu v útvarech uvedených v § 1, odst. 1, č. 1, písm. a) až c) v partyzánské jednotce, jakož i ve španělské republikánské lidové armádě (v mezinárodních brigádách), nebo

b) utrpěla v souvislosti s činnou službou v útvarech uvedených pod písm. a) poruchu (poškození) zdraví před nepřítelem nebo se stala nezpůsobilou k službě následkem válečných útrap, zejména i epidemických nemocí, nebo

c) byla alespoň tři měsíce omezena na osobní svobodě, jako politický vězeň nebo utrpěla z tohoto důvodu poruchu (poškození) zdraví nebo těla, mající za následek podstatné snížení výdělečné schopnosti.

Ze skutečností, které se sběhly v témž kalendářním roce, lze podle uvedených ustanovení započíst vždy jen jeden rok.

(5) Započtení podle odst. 1 až 3 se provede v té platové stupnici, nebo v tom platovém stupni, kterých dosáhla dotčená osoba jako veřejný zaměstnanec před počátkem doby vymezené v § 15, č. 1. U těch osob, které nebyly před touto dobou veřejnými zaměstnanci, nebo jimi byly, avšak v poměru, v němž započtení podle předchozí věty není možné, provede se započtení v nejnižší platové stupnici nebo v nejnižším platovém stupni, které jsou stanoveny pro služební kategorii, v níž se staly nebo stanou veřejnými zaměstnanci.

(6) U zaměstnanců v individuálním smluvním poměru se postupuje obdobně podle odstavců 1 a 2, jde-li o stanovení platového zařazení, nároku na plat (mzdu) v době nemoci, výměry dovolené a výpovědní lhůty. Doba stanovená v odstavci 1, písm. b) a v odstavci 2 se započte veřejným zaměstnancům v soukromoprávním služebním poměru podléhajícím veřejnoprávnímu sociálnímu pojištění podle zásad zákona ze dne 5. května 1946, č. 47 Sb., o odstranění křivd a o některých ochranných opatřeních v oboru veřejnoprávního sociálního pojištění, jako doba povinného pojištění.

(7) Započtení podle ustanovení tohoto paragrafu včetně změn z toho plynoucích provede na přihlášku doloženou osvědčením podle § 8 příslušný osobní úřad. Veřejní zaměstnanci ve výslužbě podají přihlášku u svého posledního osobního úřadu (jeho nástupce), a není-li tohoto úřadu, u úřadu, jehož likvidující orgán zařizuje nebo zařizoval výplatu odpočivných (zaopatřovacích) platů (úřad vyplácející).

(8) Doplatky vyplývající z ustanovení tohoto paragrafu se za dobu před vyhlášením tohoto zákona neposkytují.

§ 17.

(1) V případech uvedených v § 1, odst. 1, č. 1, písm. a) až d) a č. 2 přísluší osobám, které se staly službou v této své vlastnosti neschopnými vojenské služby a zároveň pozbyly nejméně 20 % způsobilosti k přiměřenému občanskému povolání, jsou-li důstojníky nebo rotmistry, i když nejde o vojenské gážisty z povolání, odpočivné (zaopatřovací) platy podle ustanovení platných pro vojenské osoby z povolání.

(2) Ministr národní obrany může v dohodě s ministrem financí z důvodů zvláštního zřetele hodných povolit výplatu odpočivných (zaopatřovacích) platů podle předchozího odstavce i těm osobám (jejich pozůstalým), které nejsou československými státními občany a bydlí v cizině.

§ 18.

(1) Pro osoby uvedené v § 1, odst. 1, č. 1, písm. a) až d) a č. 2 platí tato ustanovení:

1. příslušníci ročníků narození 1920 a starších, kteří nesplnili svou prezenční služební povinnost buď vůbec nebo ji splnili jen zčásti, propustí se, pokud se tak již nestalo, z činné služby ihned a

přeloží se do zálohy dnem následujícím po dni jejich propuštění z činné služby (demobilizace) nebo ze služby u partyzánské jednotky.

2. Příslušníci ročníků narození 1921 a 1922, kteří nesplnili svou presenční služební povinnost buď vůbec nebo ji splnili jen zčásti, propustí se, pokud se tak již nestalo, z činné služby ihned, konali-li službu v poli aspoň tři měsíce. Do zálohy se přeloží dnem následujícím po dni jejich propuštění z činné služby (demobilizace) nebo ze služby u partyzánské jednotky. Jinak jsou povinni v činné službě pokračovat, až tato dosáhne délky šesti měsíců, a pak se přeloží do zálohy.
3. Příslušníci ročníků narození 1923 a mladší, kteří nesplnili svou presenční služební povinnost buď vůbec anebo ji splnili jen zčásti, propustí se, pokud se tak již nestalo, z činné služby ihned, konali-li službu v poli aspoň šest měsíců. Do zálohy se přeloží dnem následujícím po dni jejich propuštění z činné služby (demobilizace) nebo ze služby u partyzánské jednotky. Jinak jsou povinni v činné službě pokračovat, až tato dosáhne délky zákonité presenční služby, a pak se přeloží do zálohy.

(2) Přesahuje-li doba vymezená v § 15 u osob uvedených v odst. 1 délku zákonité prezenční služby, započítá se do služební povinnosti v záloze, a to tak, že se za prvých a druhých šest měsíců přesahujících délku zákonité presenční služby promine po jednom cvičení v záloze. Podle tohoto ustanovení nelze však prominout mimořádná a výjimečná cvičení nařízená podle § 22, odst. 4 branného zákona republiky Československé ze dne 19. března 1920, č. 103 Sb., ve znění pozdějších zákonů (§§ 179 a 180 branných předpisů vydaných vlád. nař. ze dne 16. září 1927, č. 141 Sb., jímž se vydávají nové branné předpisy).

(3) Osobám uvedeným v odstavci 1 pod č. 2 a 3, které jsou povinny v činné službě pokračovat, může být podle obdoby ustanovení o odkladu presenční služby na žádost odloženo pokračování v činné službě, chtějí-li dokončit studia nebo jinou přípravu k budoucímu povolání nebo pro jiné důvody zvláštního zřetele hodné; takovým osobám se udělí nezbytně nutná trvalá dovolená.

(4) Na osoby uvedené v odst. 1 se nevztahují ustanovení dekretu presidenta republiky ze dne 30. září 1946, č. 84 Sb., o přechodné úpravě délky presenční služby.

(5) O dobrovolnících na dobu války, kteří vstoupili do československé armády v zahraničí, platí ustanovení § 73 branných předpisů.

§ 19.

(1) Kdo sebe nebo jiného vědomě neprávem vydává za některou z osob, uvedených v § 1, odst. 1, č. 1, písm. a) až c), e) až g), č. 2 nebo v odst. 2 téhož paragrafu, bude potrestán, nejde-li o čin přísněji trestný, okresním národním výborem pro správní přestupek pokutou do 50 000 Kčs nebo vězením do šesti měsíců nebo oběma těmito tresty.

(2) Stejně se potrestá

a) kdo v podáních (žádostech, jejich přílohách, návrzích, oznámeních a jiných sděleních) nebo v zápisech během řízení o vydání osvědčení podle § 8 vědomě uvede nebo potvrdí nepravdivé okolnosti,
b) zaměstnavatel (orgán subjektů) uvedený v § 3, písm. c) a d) a v § 4, písm. a) a b), nevyhoví-li povinnostem uloženým v § 11 nebo propůjčí-li místo proti předpisům tohoto zákona.

(3) Byla-li uložena pokuta, vyměří se zároveň v případě její nedobytnosti náhradní trest vězení podle míry zavinění v mezích sazby trestu na svobodě.

(4) Pokuty připadají státu.

(5) Správní přestupek podle odstavců 1 a 2 se promlčuje ve lhůtě dvou let.

§ 20.

Veřejnými zaměstnanci podle § 16 jsou

a) zaměstnanci státu,

b) zaměstnanci svazku územní a zájmové samosprávy, jakož i jiných veřejnoprávních korporací a nadací,

c) zaměstnanci ústavů, podniků, fondů a zařízení, které náležejí subjektům uvedeným pod písm. a) a b) nebo jsou jimi spravovány, jejichž služební a platové poměry jsou upraveny platovými zákony nebo předpisy vydanými podle § 210, odst. 1 zákona ze dne 24. června 1926, č. 103 Sb., o úpravě platových a některých služebních poměrů státních zaměstnanců (platový zákon),

d) zaměstnanci, pro něž platí zákon ze dne 24. června 1926, č. 104 Sb., o úpravě platových a služebních poměrů učitelů obecných a občanských škol (učitelský zákon),

e) poživatelé odpočivných (zaopatřovacích) platů a čekatelného, kteří jsou v penzijním zaopatření některého ze subjektů uvedených pod písm. a) až c).

§ 21.

Právní listiny a jiné písemnosti, jichž je třeba k uplatňování nároků podle tohoto zákona nebo k jeho provádění, jsou osvobozeny od kolků a poplatků, slouží-li výhradně k uvedenému účelu. Příslušné úřední úkony jsou osvobozeny od dávek za úřední úkony ve věcech správních.

§ 22.

(1) Tímto zákonem nejsou dotčena ustanovení zákona ze dne 24. července 1919, č. 462 Sb., o propůjčování míst legionářům, a § 81 zákona ze dne 17. února 1922, č. 76 Sb., o vojenských požitcích zaopatřovacích, ani předpisy o včleňování válečných poškozenců do práce, vydané podle příslušných zákonných ustanovení v oboru působnosti ministerstva sociální péče.

(2) Ustanovení §§ 3 a 4 pozbývají platnosti dnem 18. června 1949. To však neplatí pro účastníky národního boje za osvobození, kteří dokončili studia; ti mohou uplatnit práva podle uvedených paragrafů do šesti měsíců po skončení studia nebo prezenční služby vojenské i po uvedeném datu.

(3) Dnem, kdy nabude tento zákon účinnosti, zrušuje se zákon ze dne 15. května 1946, č. 136 Sb., o umísťování a jiném zaopatření účastníků národního boje za osvobození.

(4) Kde se jiné předpisy odvolávají na zákon č. 136/1946 Sb., rozumí se tím tento zákon.

(5) Veškerá práva, nároky a oprávnění vzniklá podle zákona č. 136/1946 Sb., zůstávají zachována.

§ 23.

Všude tam, kde se v jiných zákonných předpisech mluví o československé armádě v zahraničí, o zahraniční armádě, nebo o zahraničním vojsku z druhé světové války, jakož i o příslušnících těchto vojenských útvarů, rozumí se tím československé vojenské jednotky uvedené v § 2, odst. 1, č. 1 a osoby uvedené pod č. 1 téhož ustanovení.

§ 24.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 18. června 1946; provede jej ministr národní obrany v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Dr. Beneš v. r.

Gottwald v. r.

arm. gen. Svoboda v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.